

Kulturhistorisk rapport

Flødalsminde, Svenstrup

Boplads med langhuse fra ældre jernalder
samt fem grave fra ældre romersk jernalder.

Telefon: 99 31 74 00

E-mail:

historiskmuseum@aalborg.dk

J.nr. ÅHM 6055

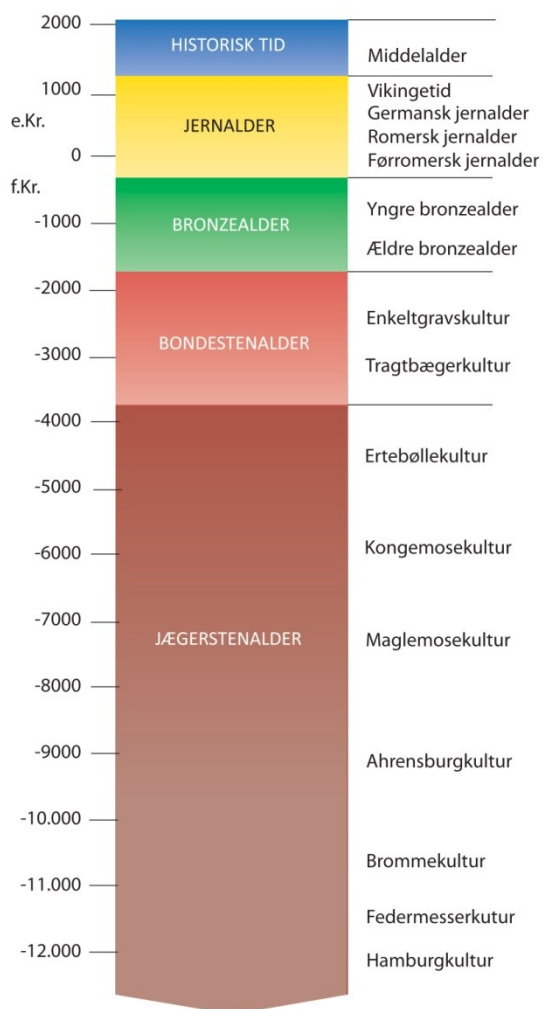
Maj 2013

Ved Museumsinspektør Niels Haue

Kulturhistoriske rapporter ved Nordjyllands Historiske Museum # 16

Indholdsfortegnelse

Indledning.....	2
Undersøgelsens baggrund	2
Lokalområdet i oldtiden	2
Undersøgelsens resultater	4
Sammenfatning og perspektivering	5
Udgravningsdata.....	6

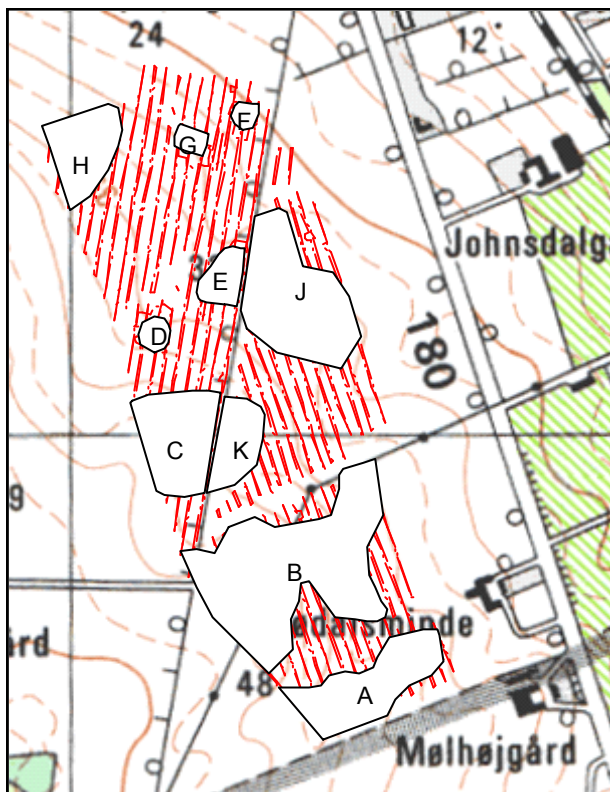

Indledning

Med baggrund i en større arkæologisk forundersøgelse blev fire delområder (D, E, F og G) undersøgt i november-december 2011. Område D bestod af en bosættelse fra ældre jernalder, hvor seks langhuse blev undersøgt. I tilknytning til husene blev der tillige undersøgt en brønd og en jordfæstegrav fra ældre romersk jernalder. Område E omfattede yderligere fire jordfæstegrave fra samme periode. Felt F og G indeholdt spredte bopladsspor, hvor et muligt hus fra yngre bronzealder blev udskilt i felt G.

Undersøgelsens baggrund

Forud for planlagt udstykning af et ca. 21 ha. stort areal lige syd for Svenstrup foretog museet i efteråret 2010 og 2011 en større forundersøgelse af hele arealet. Der blev i alt udtaget 10 fundområder (A-K) til nærmere undersøgelse. Forud for første etape af den store industriudstyknings er fire af felterne (D, E, F og G) blevet udgravet i 2011.

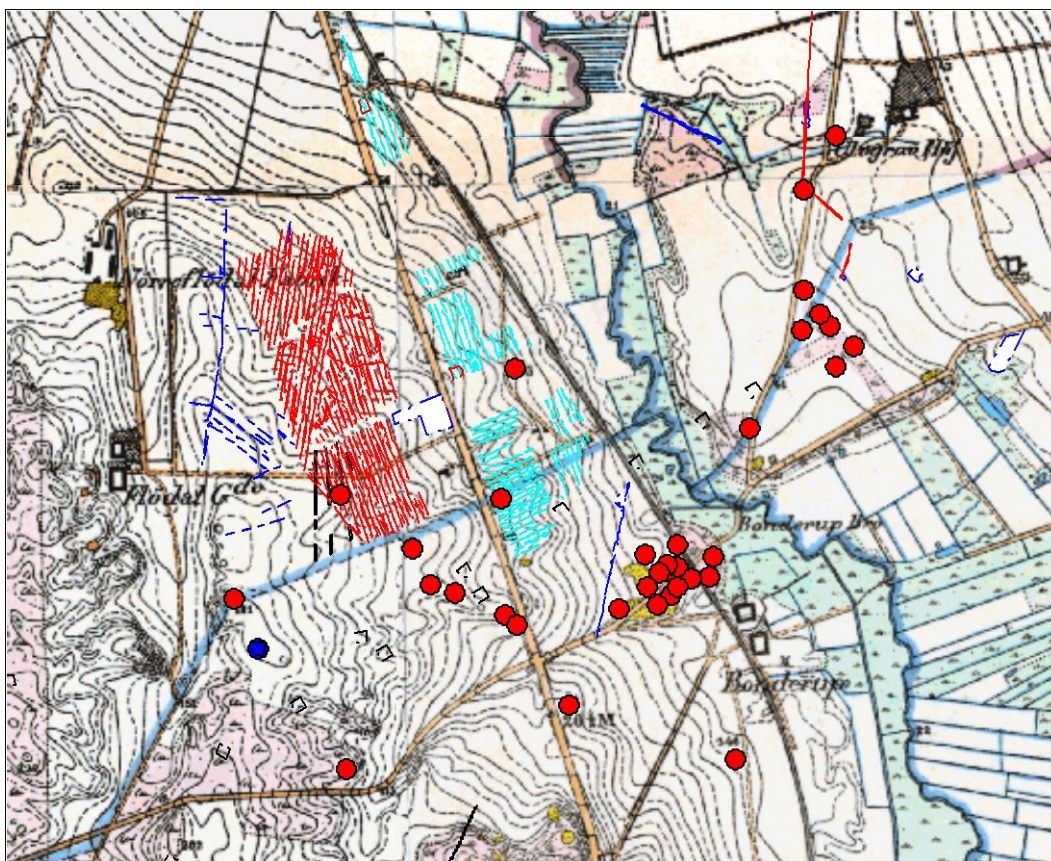

Figur 1 Det forundersøgte areal og de udskilte fundområder. © Kort og matrikelstyrelsen.

Lokalområdet i oldtiden

Det undersøgte område er beliggende på den nordøstlige del af en større bakkekam, der mod øst afgrænses af den markante Østerå-dal. Mod nord og vest afgrænses bakken af Guldbækken. Gennem de seneste årtier har museet foretaget adskillige udgravninger i lokalområdet, og bebyggelsesudviklingen kan i hovedtrækkene følges tilbage til bronzealderen.

At lokalområdet har haft en særlig betydning i store dele af forhistorien fremgår bl.a. af det store antal gravhøje, der ses syd og øst for Flødsminde. Højene danner en række, der afspejler veje og kommunikationslinjer i forhistorien. Som det fremgår af nedenstående kort har overgangen ved Bonderup Bro spillet en central rolle allerede i sten- og bronzealder. Nær Bonderup Bro har museet tilbage i 1959 undersøgt et kulthus fra stenalderen (tragtbægerkultur), der vidner om lokalområdets særlige betydning.

Figur 2 Historisk kort, der afspejler de topografiske forhold ved bopladsen inden anlæggelsen af den moderne bebyggelse. De røde prikker er gravhøje, der tydeligt angiver, at overgangsstedet ved Bonderup Bro har været i brug siden bronzetiden. Udlagte søgegrøfter og udgravningsfelter er desuden angivet på kortet.

Undersøgelsens resultater

Ved undersøgelsen fremkom resterne af syv bygninger. Seks langhuse blev udgravet i felt D, og husene repræsenterer sandsynligvis en enkeltliggende gård, hvor et nyt hus kontinuerligt har afløst et ældre og udtjent langhus. Fra andre udgravninger i Nordjylland kan det anslås, at et træbygget hus fra jernalderen allerede blev opgivet efter 30-40 år pga. råd i de jordgravede stolper. Bebyggelsen i felt D afspejler derfor antageligt en gårds udvikling gennem en periode på 5-7 generationer. I udgravningsfeltet blev tillige undersøgt en brønd samt en jordfæstegrav fra ældre romersk jernalder. Dateringen af husene spænder fra førromersk jernalder til ældre romersk jernalder. Dateringerne er baseret på fund fra stolpehullerne i felt D.

Figur 3 De undersøgte huse i felt D, samt jordfæstegraven (A1600) og brønden (A1550)

I felt E fremkom fire jordfæstegrave, der alle kan dateres til ældre romersk jernalder. En af gravene har været stenforet, mens de tre andre grave ikke havde spor efter en sten. Der blev endvidere registreret spredte gruber og enkelte stolpehuller.

Fundområde F og G indeholdt spredte bebyggelsesspor fra bronze- eller jernalder. Et muligt langhus blev udskilt i felt G.

Figur 4 Tre jordfæstegrave i felt E afrenset til foto.

Sammenfatning og perspektivering

De undersøgte arealer giver et indblik i lokalområdets bosættelsesmønstre. Sammenholdt med tidligere udgravninger i området kan bygdens udvikling følges gennem flere årtusinder. Nærheden til engarealer og den centrale placering ved oldtidens kommunikationslinjer har sikret at bebyggelsen har kunnet opretholdes gennem en længere periode. Endnu er det ikke lykkedes at påvise en boplads fra yngre romersk jernalder i området, og de fem undersøgte grave hører til blandt de yngste levn på bakken. Det er derfor uvist om bebyggelsen opgives eller endnu ikke er lokaliseret i området. Bebyggelsen ved Flødalen har i ældre jernalder bestået af såvel enkeltliggende gårde som klynger af gårde, og området må snarere betegnes som en relativ tætbeholdt bygd end en egentlig landsby.

Højager, Hobro

- Nordjyllands Historiske Museum jnr. 6055
- Fund & Fortidsminder: 120510 sb 97, 98, 99, 100 og 117
- Kulturstyrelsen jnr. 2010-7.24.02/NJM-0024
- Bygherre: Aalborg Kommune
- Undersøgt areal: 5.300 m²
- Deltagere i udgravningen:
 - Arkæolog Marlena Haue
 - Cand.mag. Freja Evan
 - BA Jeanette L. Halkier.
- Dokumentationsmateriale (fund, fotos, opmålinger m.v.) opbevares på Aalborg Historiske Museum, Vang Mark 25, 9380 Vestbjerg

LISTE OVER KULTURHISTORISKE RAPPORTER – FORTLØBENDE FRA JANUAR 2012.

1. Højager, Hobro. Bebyggelse med brønd samt langhuse fra yngre bronzealder. Af Niels Haue.
2. Hedegaarde SØ, Aalborg Ø. To bopladser og et lerindvindingsområde fra yngre bronzealder og ældre jernalder. Af Karen Povlsen
3. Udgravning ved Sønder Hadsund. En boplads fra bronzealderen ved Mariager Fjord. Af Torben Trier Christiansen.
4. Siem, Bebyggelse fra overgangen mellem ældre og yngre bronzealder i Rold skov. Af Lars Egholm Nielsen.
5. Sønder Elkær, Sulsted. Bebyggelsesspor og brandgrave fra førromersk jernalder. Af Liv Stidsing Reher-Langberg.
6. Vester Hassing – Nørre Sørrå. Undersøgelse af elkabeltracé med fund fra bronzealder og ældre jernalder. Af Karen Povlsen

7. Udgravning ved Mejlby Efterskole. Undersøgelse af en boplads fra bronzealderen i Mejlby. Af Torben Trier Christiansen.
8. Udgravning ved Jetsmark øst. Udgravning af boplads med hustomter fra jernalder og middelalder. Af Niels Haue.
9. Udgravning ved Sneumvej 32, Vadum. Undersøgelse af et langhus fra bronzealderen. Af Torben Trier Christiansen
10. Aars-Suldrup-Haverslev. Undersøgelse af fjernvarmekabeltracé med fund fra stenalder, bronzealder og jernalder. Af Karen Povlsen
11. Bebyggelse fra yngre bronzealder ved Glargårde, Hadsund. Undersøgelser forud for det nye rensningsanlæg i Mariagerfjord kommune. Af Lars Egholm Nielsen
12. Boplads med langhuse fra enkeltgravskultur, senneolitikum, ældre og yngre bronzealder, samt ældre førromersk jernalder af Christian G. Klinge
13. Gug SØ. To aktivitetsområder fra yngre bronzealder/ tidlig førromersk jernalder. Af Torben Trier Christiansen
14. Kærhavegård III. Bebyggelse fra stenalder, bronzealder og jernalder. Af Karen Povlsen
15. Arkæologisk udgravning vest for Postgården, Aalborg Ø. Undersøgelsen af en lille gravplads fra yngre romersk jernalder og spredte bebyggelsesspor fra bronze-/jernalder. Af Torben Trier Christiansen
16. Flødalsminde, Svenstrup. Felt D, E, F og G. Boplads fra ældre jernalder med 6-7 langhuse samt fem grave fra ældre romersk jernalder. Undersøgt 2011. Af Niels Haue